

Aartsbisdom Utrecht
Maliebaan 40 3581 CR Utrecht
Postbus 14019 3508 SB Utrecht
Telefoon 030 – 2361570
E-mail: secretariaat@aartsbisdom.nl

Decreet tot onttrekking aan de goddelijke eredienst van de H. Maria Koninginkerk te Baarn

WILLEM JACOBUS KARDINAAL EIJK

door de genade van God en de gunst van de Apostolische Stoel
Aartsbisschop van Utrecht

Gezien het feit

dat het bestuur van de R.-K. parochie HH. Martha en Maria te Baarn, Bilthoven, De Bilt, Eemnes, Maartensdijk, Soest en Soesterberg (hierna te noemen: het parochiebestuur) middels een brief d.d. 19 februari 2024 aan ondergetekende een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de H. Maria Koninginkerk, gelegen aan de Maatkampweg 18 te Baarn, aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

Overwegende

dat op 9 november 1959 de parochie H. Maria Koningin werd opgericht en afgesplitst werd van de H. Nicolaasparochie te Baarn;

dat de H. Maria Koninginkerk gebouwd werd in modern functionalistische trant naar ontwerp van de Utrechtse, enkele jaren tevoren katholiek geworden, architect Hans A. Knoop als zeshoekige zaalkerk met een convexe achterwand, een tentdak en een vrijstaande klokkentoren en verschillende lagere nevenruimtes, waaronder een dagkapel met doopkuil;

dat de bouwcommissie van de H. Maria Koninginkerk gevraagd had om een architectuur waarin het algemeen priesterschap van de gelovigen beleefd zou kunnen worden en dat de H. Maria Koninginkerk getypeerd kan worden als een grote 'tent voor Gods volk onderweg' waaronder allen tezamen gericht zijn op de viering van de Eucharistie;

dat mgr. W. van Albach op 17 september 1961 de eerste steen legde en dat op 22 december 1962 pastoor I. Kaasgaren de H. Maria Koninginkerk inwijdde en dat op 14 juli 1963 de kerk werd geconsacreerd door de toenmalige aartsbisschop van Utrecht kardinaal Johannes Bernardus Alfrink;

dat de H. Maria Koninginkerk onder meer werd ingericht met objecten vervaardigd door edelsmid Kees van Berkel, waaronder het doopvont en het processiekruis met wapens van de parochie en van Baarn, en met werken die vervaardigd werden door de kunstenares en parochiane Elly Griepink-Meijer, namelijk het met mozaïeksteentjes in geometrische patronen beklede tabernakel met kruisbeeld en de sgraffito van de dwaze en wijze maagden aan de buitenzijde van de kerk;

dat in 1967 een orgel geplaatst werd van de orgelbouwer Vermeulen uit Alkmaar met een door architect Hans A. Knoop ontworpen orgelkas met drie in hoogte oplopende pijpenvelden;

dat de noodzaak van samenwerking van parochies gevoeld werd en dat daarom op 1 januari 2006 het Parochieverband Eemland gevormd werd, dat bestond uit de R.-K. parochies van Eemnes, Soest en Soesterberg en van de H. Maria Koningin te Baarn;

dat op 1 januari 2011 de parochies van het Parochieverband Eemland met de R.-K. parochies te De Bilt, Bilthoven en Maartensdijk door een besluit van ondergetekende fuseerden tot de R.-K. parochie HH. Martha en Maria;

dat de locatie H. Maria Koningin in 2011 nog beschikte over vele werkgroepen, waaronder een catechetisch beraad, een commissie voor interkerkelijke toerusting, een diaconaal beraad, een groep van wijkcontactpersonen, een pastorale bezoekgroep, meerdere koren, een kostersgroep, een werkgroep lekenvoorgangers en liturgisch beraad van kosters, lectoren en koren, maar dat sindsdien vele werkgroepen zijn opgeheven;

dat het aantal leden van het pastoraal team van de R.-K. parochie HH. Martha en Maria en het aantal voor deze parochie beschikbare emeriti afgenomen zijn en dat daarom de R.-K. parochies HH. Martha en Maria en Onze Lieve Vrouw van Amersfoort sinds 1 september 2018 beschikken over één gezamenlijk pastoraal team;

dat het aantal parochianen in de locatie H. Maria Koningin dat financieel bijdraagt aan de R.-K. parochie HH. Martha en Maria middels de Actie Kerkbalans in de jaren 2012-2015 gemiddeld ruim 160 was en in de jaren 2017-2022 gemiddeld 125;

dat het aantal vrijwilligers in de rooms-katholieke geloofsgemeenschap van de locatie H. Maria Koningin in de periode 2012 – 2022 afnam van 75 naar 40 personen;

dat blijkt het doopboek van de H. Maria Koninginkerk in de periode 2015 – 2021 gemiddeld ongeveer 1 kind per jaar in de H. Maria Koninginkerk gedoopt is;

dat het aantal kinderen dat in de locatie H. Maria Koningin de Eerste Heilige Communie ontving in de jaren 2012 – 2015 gemiddeld ongeveer 4 bedroeg en dat sindsdien geen Eerste Communies meer in de H. Maria Koninginkerk plaatsvonden;

dat sinds 2011 geen enkel kind in de H. Maria Koninginkerk het Heilig Vormsel ontving;

dat sinds 2011 geen enkel bruidspaar in de H. Maria Koninginkerk een kerkelijk huwelijk sloot;

dat in de jaren 2012-2015 gemiddeld ruim 5 kerkelijke uitvaarten vanuit de H. Maria Koninginkerk plaatsvonden en dat dit aantal gedaald is tot gemiddeld ruim 3 in de jaren 2019-2022;

dat er in de H. Maria Koninginkerk door inzet van de vrijwilligers wekelijks op zondag een liturgische viering was, veelal een woord- en communieviering, en dat gestreefd werd naar een maandelijkse eucharistieviering in deze kerk;

dat het aantal kerkgangers op zondagen teruggelopen is tot 40 personen of minder;

dat het aantal vrijwilligers in de H. Maria Koninginkerk sterk verminderd is en dat de gemiddelde leeftijd van de vrijwilligers hoog is en dat veel vrijwilligers die de leeftijd van 80 jaar gepasseerd zijn, hun taken hebben moeten neerleggen;

dat voor de vieringen een sterk beroep gedaan wordt op een kleine groep vrijwilligers;

Tevens overwegende

dat in het pastoraal beleidsplan van de samenwerkende parochies HH. Martha en Maria en Onze Lieve Vrouw van Amersfoort voor de periode 2022-2027, getiteld "Zoekt eerst het Koninkrijk van God...", geconstateerd wordt dat de R.-K. parochie HH. Martha en Mariaparochie en de R.-K. parochie Onze Lieve Vrouw van Amersfoort beide vergrijsd zijn en dezelfde problemen kennen, namelijk dat het kerkbezoek en de deelname aan de sacramenten snel afnemen, dat er vrijwel geen locaties zijn die ieder jaar voldoende eerste communicanten of vormelingen hebben om een eigen voorbereidingstraject te verzorgen, dat het vrijwilligersbestand vergrijsd en dat jonge mensen node gemist worden, dat kosters, koren, besturen, leden van catechetische werkgroepen en gastvrouwen en gastheren moeilijk nieuwe vrijwilligers vinden die zich structureel willen inzetten en dat het pastoraal team aanzienlijk kleiner geworden;

dat er op 1 januari 2023 een bijeenkomst van de locatie H. Maria Koningin plaatsvond waarbij alle toenmalige leden van de locatieraad, één uitgezonderd, bekend maakten dat zij zich genoodzaakt zagen hun taken neer te leggen en dat op dat moment drie parochianen hebben aangegeven de locatieraad te willen vormen, waarvan echter één reeds spoedig daarna genoodzaakt was om terug te treden;

dat op 3 april 2023 een delegatie van het parochiebestuur met de locatieraad overlegde en dat bij die gelegenheid het parochiebestuur aangaf dat het voortbestaan van de locatie H. Maria Koningin nog enkele jaren mogelijk zou zijn mits aan twee criteria voldaan zou kunnen worden, namelijk (1) indien elke zondag een goede viering gewaarborgd kan worden in een situatie waarin er minder priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers, minder lekenvoorgangers, minder vrijwilligers beschikbaar zijn en aanzienlijk minder kerkgangers zijn en (2) indien de staat van de gebouwen en de financiën dit toelaat;

dat aan het begin van de zomer van 2023 een rapport over de bouwkundige toestand van de H. Maria Koninginkerk liet zien dat de noodzakelijk werkzaamheden voor het behoud op termijn meer dan ca € 400.000 zouden kosten en dat de vrijstaande opengewerkte klokkentoren zich in zo slechte staat bevindt, dat de omgeving van de toren met een hek afgeschermd moet worden;

dat het gelet op de kleine omvang en de hoge gemiddelde leeftijd van de leden van de geloofsgemeenschap van de H. Maria Koninginkerk niet verstandig is grote investeringen in het onderhoud van het kerkgebouw te doen;

dat de locatie H. Maria Koningin door verhuur van de vroegere pastorie en andere ruimtes en door inkomsten vanwege zendmasten in de toren financieel enige ruimte had, maar dat door de slechte staat van het gebouw deze inkomsten onder druk staan;

dat het parochiebestuur gesprekken gevoerd heeft met de leden van de locatieraad over de vraag hoe de geloofsgemeenschap rond de kerk H. Maria Koningin met deze situatie om wil gaan;

dat de locatieraad van de H. Maria Koninginkerk op 11 september 2023 zelfstandig en weloverwogen het besluit genomen heeft om de vieringen in de H. Maria Koninginkerk te beëindigen en per 1 juli 2024 de kerkdeuren definitief te sluiten en de locatie te laten samengaan met andere locaties van de parochie en dat de reden hiervoor tweeledig was, namelijk de staat van de gebouwen en de in sterke mate vergrijsde en klein geworden gemeenschap, die door de afnemende menskracht belemmerd wordt in het voorbereiden en uitvoeren van allerlei pastorale en facilitaire taken;

dat de locatieraad dit op 1 oktober 2023 aan de aanwezige parochianen na afloop van de liturgische viering heeft medegedeeld en vervolgens aan het parochiebestuur;

dat de locatieraad van de H. Maria Koninginkerk daarna op zondagavond 1 oktober 2023 in een brief aan het parochiebestuur heeft medegedeeld bovengenoemd besluit genomen te hebben en dit reeds aan de parochianen medegedeeld te hebben;

dat het parochiebestuur op 3 oktober 2023 besloot het Aartsbisdom Utrecht goedkeuring te vragen om de aanvraag tot onttrekking aan de goddelijke eredienst van de H. Maria Koninginkerk voor te bereiden en dat het parochiebestuur hiervoor drie redenen had, namelijk ten eerste dat de kosten van het herstel van kerk en toren te hoog zijn om met de huidige, aan de locatie toekomstige financiële middelen te kunnen uitvoeren, ten tweede dat de leden van de locatieraad annex pastoraatsgroep met uitzondering van één per 1 januari 2023 zijn afgetreden en dat daarna twee vrijwilligers bereid waren als lid plaats te nemen in locatieraad annex pastoraatsgroep, maar dat één lid kort nadien daarvan reeds moest afzien en dat de veelheid van taken en verantwoordelijkheden nu te zwaar is voor de resterende twee leden en ten derde dat de zielzorg voor de parochianen gewaarborgd is door de nabijheid van het eucharistisch centrum van de parochie, de H. Nicolaaskerk te Baarn, die op 1,5 km afstand van de H. Maria Koninginkerk gelegen is;

dat op 17 oktober 2023 een gesprek met betrekking tot de H. Maria Koninginkerk plaatsvond tussen het parochiebestuur en bisschoppelijk vicaris mgr. drs. H.W. Woorts en de econoom van het Aartsbisdom Utrecht de heer mr. J.L.W.M. Zuijdwijk;

dat op 18 oktober 2023 de vicevoorzitter van het parochiebestuur in een brief met bijlagen het verzoek deed aan het Aartsbisdom Utrecht om goedkeuring om het proces van voorbereiding van een aanvraag tot onttrekking aan de goddelijke eredienst van de H. Maria Koninginkerk in gang te kunnen zetten;

dat op 26 oktober 2023 namens de bisdomstaf van het Aartsbisdom Utrecht door de kanselier van het Aartsbisdom Utrecht de gevraagde goedkeuring verleend werd om het proces van voorbereiding van het verzoek tot onttrekking van de H. Maria Koninginkerk aan de goddelijke eredienst in gang te zetten;

dat na ontvangst van de bovengenoemde toestemming het parochiebestuur in gesprek is gegaan met de locatieraad van de H. Maria Koninginkerk en een zgn. sluitingsteam gevormd is;

dat op 8 december 2023 een inventarisatie is gemaakt van het religieus erfgoed door het Museum Catharijneconvent en dat met de Congregatie der Redemptoristen contact is opgenomen over de in bruikleen gegeven voorwerpen;

dat op 10 december 2023 een hoorzitting heeft plaats gevonden in de H. Maria Koninginkerk in verband met het voorgenomen besluit tot onttrekking van deze kerk aan de goddelijke eredienst en dat daarbij de pastoor en leden van het parochiebestuur en van de locatieraad en parochianen, in totaal 40 personen, aanwezig waren;

dat tijdens de hoorzitting de aanwezige parochianen gelegenheid geboden is tot het stellen van vragen over het voorgenomen besluit tot onttrekking van de H. Maria Koninginkerk aan de goddelijke eredienst en over het geschetste toekomstperspectief voor de locatie en om eventuele bezwaren te uiten en dat de aanwezige parochianen geen vragen gesteld hebben of bezwaren geuit hebben ten aanzien van de onttrekking van de H. Maria Koninginkerk aan de goddelijke eredienst;

dat van de hoorzitting een nauwkeurig verslag gemaakt is en dat het verslag van de hoorzitting en de presentielijst deel uitmaken van het dossier bij het verzoek aan ondergetekende om de H. Maria Koninginkerk aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat het onttrekken van de H. Maria Koninginkerk aan de goddelijke eredienst voor de geloofsgemeenschap iets is dat weliswaar al lange tijd verwacht werd, maar dat niettemin moeilijk blijft, onder meer omdat velen al vele jaren in deze kerk ter kerke gaan en hier belangrijke momenten in hun leven gevierd hebben;

dat op 2 juni 2024 de geloofsgemeenschap rond de H. Maria Koninginkerk het 65-jarig bestaan van de geloofsgemeenschap gevierd heeft;

dat op zondag 23 juni 2024 de laatste eucharistieviering in de H. Maria Koninginkerk plaats gevonden heeft en dat aansluitend het Allerheiligst Sacrament, de relieken, de paaskaars en het liturgisch vaatwerk in een korte processiegang de kerk uitgedragen en overgebracht zijn naar de H. Nicolaaskerk te Baarn;

dat de parochianen rond de H. Maria Koninginkerk wekelijks op zondag de Eucharistie kunnen vieren in de H. Nicolaaskerk te Baarn op 1,5 km afstand van de H. Maria Koninginkerk;

dat meerdere parochianen bekend zijn met het eucharistisch centrum, de H. Nicolaaskerk en dat er gesprekken zijn geweest over de vraag hoe de geloofsgemeenschap rond de H. Maria Koninginkerk een plaats kan vinden binnen de H. Nicolaaskerk;

dat het parochiebestuur van de R.-K. parochie HH. Martha en Maria alles doet en heeft gedaan wat noodzakelijk is om de pastorale zorg voor de parochianen rond de H. Maria Koninginkerk te garanderen;

dat het parochiebestuur in gesprek is met een christelijke koper die voornemens is de H. Maria Koninginkerk een functie te geven binnen de door de burgerlijke gemeente vastgestelde vigerende maatschappelijke bestemming en de wens heeft het kerkgebouw te behouden voor een vorm van christelijke eredienst en dat op deze wijze de H. Maria Koninginkerk een waardige herbestemming kan krijgen;

Voorts overwegende

dat de Priesterraad van het Aartsbisdom Utrecht op 26 april 2024 is ingelicht over de pastorale situatie in de R.-K. HH. Martha en Mariaparochie te Baarn en omgeving en in het bijzonder over die van de geloofsgemeenschap rond de H. Maria Koninginkerk en dat de leden van de Priesterraad zijn gehoord inzake het verzoek van het parochiebestuur aan ondergetekende om de H. Maria Koninginkerk aan de goddelijke eredienst te onttrekken en ondergetekende op 6 mei 2024 geadviseerd hebben om in te gaan op dit verzoek;

dat de voorbereiding van het onderhavige decreet blijkens bovenstaande overwegingen is geschied in overeenstemming met canon 1222, § 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande en op canon 1222, § 2 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de H. Maria Koninginkerk niet langer voor de goddelijke eredienst worden gebruikt;

Besluit

dat de H. Maria Koninginkerk gelegen aan de Maatkampweg 18 te Baarn, met ingang van 31 december 2024 aan de goddelijke eredienst wordt onttrokken

en

dat de in de H. Maria Koninginkerk achterblijvende altaren, zowel vaste als verplaatsbare, geëxsaacred zijn oftewel hun wijding of zegening verliezen (canon 1238, § 2 CIC/1983) met ingang van de datum waarop de H. Maria Koninginkerk wordt onttrokken aan de goddelijke eredienst;

En gelast

dat de pastoor en de overige leden van het bestuur van de R.-K. parochie HH. Martha en Maria er zorg voor dragen dat de nog in de H. Maria Koninginkerk aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de R.-K. parochie HH. Martha en Maria tijdig veilig gesteld wordt;

dat herbestemming van de eventueel nog in de H. Maria Koninginkerk aanwezige kerkinventaris met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het Bestuur van een Parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland dient plaats te vinden;

dat dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de R.-K. parochie HH. Martha en Maria en overigens op de gebruikelijke wijze wordt bekendgemaakt.

Binnen de peremptoire termijn van 10 nuttige dagen na de betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende middels een aangetekende brief een verzoek om herroeping of verbetering van dit decreet gedaan worden.

Als datum van de betekening van dit decreet bepaal ik 25 november 2024.

Gegeven te Utrecht, 19 november 2024

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk
Aartsbisschop van Utrecht

drs. W.H. van den Dool, diaken
Kanselier Aartsbisdom Utrecht

